

A horvát kormány adóreformja

A 2024. január 1-jével, a szuper-választási év kezdetén, hatályba lépő horvát adóreform célja a lakosság adóterheinek csökkentése és az életszínvonal növelése, ezáltal a gazdasági növekedés folytatása és az önkormányzatok pénzügyi önállóságának erősítése. A jelenlegi béradatok figyelembevételével a kormány úgy döntött, hogy a felgyorsítja a legalacsonyabb bérek növekedési ütemét. Ez egyrészt növelné a lakosság vásárló erejét, másrészt pedig csökkentené a szociális különbségeket.

A reform keretében a kormány eltörli a helyi önkormányzati adót, ugyanakkor átengedi az SZJA mértékének meghatározását a helyi önkormányzatoknak; csökkenti a nyugdíjjárulékot, az adómentes jövedelem határa 560 euróra nő, míg a magasabb SZJAsávba kerülő jövedelem alsó határát 4.200 euróra emelik. A gyermekek után járó adókedvezmények mértéke nőni fog.

A fenti módosítások következtében, a Pénzügyminisztérium számításai szerint, éves szinten 400 millió eurós költséget jelent az állami költségvetés számára. ***

Előzmény: A jelenlegi adójogszabályok értelmében az SZJA az 530 EUR-t meghaladó bruttó jövedelmek után 20, illetve 30%. Az SZJA-ból befolyt összeg 74%-a a helyi önkormányzatokat, 20%-a a megyéket illeti, míg 6% a decentralizált közintézmények és feladatok ellátására létrehozott alapba¹ kerül.

A helyi önkormányzatok a közszolgáltatások biztosításához, költségvetésüket kiegészíthették a helyi adóból, ami településtípusonként maximum 10-15% (Zágrábban 18%) lehet. Ezekkel jellemzően a nagyobb városok, megyeközpontok éltek, amelyek ennek köszönhetően fejlett infrastruktúrát működtetnek. A kisebb települések, járások ezt – a szegényebb, elöregedő lakosság miatt – nem teheték meg, így ezek lakosai is a közeli nagyobb városok szolgáltatásait vették igénybe. Horvátországban a munkavállalók jelentős része annyira keveset keres, hogy sem SZJA-t, és így helyi adót sem fizetett eddig. Csak a munkavállalók 30%-ának van olyan magas bruttó bére, ami után SZJA-t, illetve helyi adót kell fizetni. A magasabb, 30%-os SZJA-sávban pedig a jövedelmek 1%-a esik Horvátországban.

Andrej Plenkovic miniszterelnök és Marko Pirmorac pénzügyminiszter a 2023. május 24-én megtartott sajtótájékoztatón ismertette a horvát kormány új adóreform programját, amely 2024. január 1-jével lép majd hatályba. A bemutatott reform célja a lakosság életszínvonalának növelése, a folyamatos gazdasági növekedés megtartása és az önkormányzatok pénzügyi önállóságának erősítése. A jelenlegi béradatok figyelembevételével a kormány úgy döntött, hogy a legfontosabb lépés felgyorsítani a legalacsonyabb bérek növekedési ütemét a magasabb bérekéhez képest. Ez egyrészt növelné a lakosság vásárló erejét, másrészt pedig csökkentené a szociális különbségeket.

A legfontosabb elemek:

- az adómentes jövedelem összegének növelése 530,89 euróról 560 euróra;

¹ ebből a helyi önkormányzatok és a megyék fenntartásában lévő alap és középfokú oktatási, egészségügyi és szociális intézmények, illetve a tűzoltóságok működését fedezik

- **eltörli a helyi adót**, és egyúttal átengedi a személyi jövedelemadó (SZJA) mértékének meghatározását a helyi önkormányzatoknak azzal, hogy az állam meghatározza a SZJA legalacsonyabb és legmagasabb mértékét;
- **a magasabb SZJA-sávba (30%) kerülő jövedelem alsó határát 3981,67 euróról 4.200 euróra növelik**;
- **nyugdíjjárulék kedvezmény az 1.300 euró alatti bruttó bérekre.**

A fenti módosítások következtében, a Pénzügyminisztérium számításai szerint, **éves szinten az állami költségvetésbe 329 M euróval, a helyi önkormányzatok költségvetésébe 108 M euróval kisebb összeg fog befolyjni nyugdíjbiztosítási járulék, illetve SZJA címen.** Összességében a költségvetésnek évente 400 millió euróba kerül az új adórendszer.

Primorac pénzügyminiszter elmondta, hogy a reform keretében a kormány **9 különböző törvény módosítását készíti majd elő**, amelyekbe beépülnek a program egyes elemei. A **szükséges jogszabálmódosításokra 2023. szeptember végéig kerül majd sor.** Az egyes intézkedések indoklásánál megemlítette, hogy az adómentes személyi jövedelem, illetve a magasabb adósávba kerülő jövedelem alsó határának meghatározásakor, kizárólag a korábban kunában meghatározott összegek euróba való átváltás utáni fölfelé kerekítése volt a cél.

Az előző napokban a legnagyobb sajtóvisszhangot a helyi adó eltörlése és az SZJA új rendszere keltette. Az új rendszer szerint a helyi önkormányzatok önállóan döntenek majd az SZJA mértékéről a következő határértékeken belül:

Település mérete	Személyi jövedelemadó kiszámítására használandó alapösszeg			
	560 – 4.200 euró közötti rész		4.200 euró feletti rész	
	Alsó határ	Felső határ	Alsó határ	Felső határ
Kisközség	15%	22%	25%	33%
Város (30.000 lakos alatt)	15%	22,4%	25%	33,6%
Város (30.000 lakos felett)	15%	23%	25%	34,5%
Zágráb Város	15%	23,6%	25%	35,4%

Az SZJA-törvény módosítása elő fogja írni, hogy a helyi önkormányzatoknak határozatban kell elfogadniuk az általuk meghatározott SZJA mértéket és ennek legkésőbb 2024. január 1-jével hatályba kell lépnie.

A legalacsonyabb, SZJA-fizetése alól mentes bérek növekedése érdekében a kormány be fogja vezetni a **generációs szolidaritáson alapuló nyugdíjbiztosítási támogatást** azáltal, hogy a járulék kiszámításához állami kedvezménnyel csökkentett alapösszeget használnak az alábbi táblázat szerint:

Bruttó bér összege	Kedvezmény
700 euróig	300 euró
700,01-1.300 euró között	$(1.300 - \text{bruttó bér összege}) \cdot 0,5$
1.300 euró felett	nincs kedvezmény

A nyugdíjjárulék kiszámításához a bruttó bér összegét kell alapul venni, az állami kedvezmény összegével csökkentve.

A kormány által bemutatott adóreform részét képezi **az eltartottak és gyermekek után járó adókedvezmények mértékének növekedése is**. Az SZJA-mentes jövedelmet (560 EUR) alapul vevő, gyermekenként meghatározott kedvezmények sávjai módosulnak úgy, hogy az alacsonyabb (700 EUR) jövedelemmel rendelkező, többgyermekes családok nettó jövedelme nő, miközben a több gyermeket nevelő, magasabb jövedelműek bevételei sem csökkennek.

A kormány programját számos **kritika** érte a független gazdasági szakértők és a szakszervezetek, illetve a parlamenti ellenzék részéről is.

Damir Novotny makrogazdasági szakértő szerint nem lehet adóreformról beszélni, a most bejelentett módosítások inkább csak politikai háttérű kiigazításnak nevezhetők, ugyanis az adókból befolyó összeget csak adminisztratív jelleggel újraosztják. A bérek jelentősebb növekedéséhez Horvátországnak sokkal több magas hozzáadott értéket biztosító munkahelyre lenne szüksége.

Kresimir Sever, a Független Horvát Szakszervezetek elnöke biztos abban, hogy a kormány hosszú távon nem fogja elérni a kívánt mértékű béremelést. A bemutatott intézkedések csak kozmetika jellegűek, ezzel nem fogják ösztönözni a vállalkozókat a bruttó bérek jelentősebb mértékű növelésére.

A parlamenti ellenzék (SDP, Most), valamint a három legnagyobb horvátországi város – az ellenzéki vezetésű Zágráb, Split és Fiume – polgármestere kizárólag választási trükknek minősíti a csomagot, amit a kormány úgy próbál eladni, mint ami növelni fogja a lakosság jövedelmét. Ugyanakkor a polgármesterek úgy vélik, a helyi adó eltörlése és az adómentes bérösszeg növelése miatt kieső bevételeket kénytelenek lesznek más forrásból fedezni, ami növelni fogja a lakosság terheit. Ez negatív reakciókat fog kiváltani a választóknál, akik majd a jelenlegi kormányzópártra (HDZ) fognak szavazni a 2024-ben a parlamenti, 2025-ben pedig az önkormányzati választásokon. Zágráb a főpolgármestert adó Mozemo! párt értékelése szerint évi 40 millió eurót fog veszíteni az új rendszerben.

Damir Bakic, a Mozemo! párt parlamenti képviselője bírálta a legkisebb bérek utáni nyugdíjjárulék-kedvezményt is, kiemelve, hogy jelenleg a kifizetett nyugdíjak 41%-a közvetlenül az állami költségvetés terhére történik (nem a befizetésekből). Ezzel az intézkedéssel a nyugdíjak még inkább a költségvetéstől fognak függeni (a nyugdíjak 43%-át fizeti majd az állam), ami a már jelenleg is fenntarthatatlan nyugdíjrendszer további eróziójához fog vezetni.

A fentiekkel ellentétben, Luka Burilovic, a Horvát Gazdasági Kamara elnöke elégedett a kormány javaslatával, mert az szerinte növeli az önkormányzatok pénzügyi autonómiáját és javítja a befektetői környezetet. A helyi adók eltörlésével csökkennek a vállalatok adminisztratív terhei is. Az önkormányzatok a SZJA mértékének csökkentésével egyrészt munkaerőt, és ezen keresztül újabb befektetéseket is bevonhatnak. Az alacsonyabb SZJA növeli a fogyasztást és ezáltal a GDP-t is.

A Horvát Vállalkozók Egyesülete (HUP) közleményében üdvözölte a kormány programját, mert az infláció és a munkaerőhiány kompenzálására a munkaadók tavaly mintegy 20%-kal, idén pedig további 10%-kal növelték a béreket a magánszektorban. A HUP egyúttal felhívja az önkormányzatok figyelmét arra, hogy az ideiglenes szállásslolgáltatás adóterhe csaknem szimbolikus, és megvan a lehetőség arra, hogy ebből pótolják azokat a bevételeket, amelyek a helyi adó eltörlésével kiesnek az önkormányzati költségvetésből.

Értékelés: A kormány elvette az önkormányzatok saját adókivetési jogát, ugyanakkor 2024-től a helyi önkormányzatok döntenek az SZJA-ról, vagyis ezzel – a kormány magyarázata szerint - kompenzálni tudják a helyi adók elvesztését. A jelenlegi rendszerben az SZJA 20% és 30 % volt, és ezen felül kellett még a helyi adót is fizetni, amit szakértők szerint már régen meg kellett volna szüntetni. Éppen ezért a városok többsége, a nagy vonzáskörzettel bíró városokat kivéve, már évekkel ezelőtt eltörölte a helyi adókat, részben azzal a céllal, hogy vonzóbbá váljanak mind a vállalkozások, mind a munkavállalók számára.

Az új rendszert sokan egyszerűbbnek és átláthatóbbnak nevezik, ami rugalmassága (az önkormányzatok számára adósávokat határoz meg) miatt lehetővé teszi a munka után fizetendő adóterhek csökkentését is. Ugyanakkor azok a települések, ahol a jelenlegi bevételek (SZJA+helyi adó összege) megtartása mellett döntenek, választhatják a magasabb SZJAkulcsokat - vállalva annak politikai következményeit.

Éppen ezért a politikai elemzők egyetértenek abban, hogy az adóreform bevezetését a Plenkovic-kormány nem véletlenül időzítette a 2024-es szuper választási évre (parlamenti, EP és államfő). Ennek köszönhetően ugyanis elmondhatja, hogy a kormánya növelte a jövedelmeket a helyi adó eltörlésével, és azáltal, hogy lehetővé tette a helyi önkormányzatoknak az SZJA-kulcsok csökkentését, annak meghatározásával járó felelősséget áthelhelte a helyi politikusokra. Nem valószínű, hogy a helyi vezetők a 2024-25-ös választások előtt növelnék az SZJA-t, ami egy népszerűtlen lépés lenne. Ugyanakkor az elemzők szerint nem kizárt, hogy - elsősorban a tengerparti területeken- az önkormányzatok kénytelenek lesznek a szállásadók által fizetett turisztikai adót, esetleg a (nyaraló) ingatlanokra valamilyen fajta adót bevezetni, amit a központi kormányok szintén már évtizedek óta halogatnak. Lehetséges opció a nagyvárosok számára, hogy növeljék a közszolgáltatások (víz, csatorna, szemétszállítás) díjait.

Forrás: Magyarország Nagykövetsége, Belgrád